

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET, PLAN- OCH
UTVECKLINGSENHETEN
Anna Ryf
Planarkitekt

MINNESANTECKNINGAR

Rådgivningsmöte gällande fladdermöss på Ängshagenområdet

Närvarande:

Kristina Hanson, naturvårdshandläggare Länsstyrelsen, Emma Öberg, planarkitekt
Sala kommun, Anna Ryf, planarkitekt Sala kommun

Datum: 2023-10-17

Bakgrund: En naturvärdesinventering har utförts inom pågående detaljplanearbete på Ängshagen i Sala. Naturvärdesinventeringen har identifierat miljöer/strukturer som fladdermöss sannolikt rör sig i. Sala kommun har tagit kontakt med Kristina Hansson för vidare rådgivning för hur frågan ska hanteras i planarbetet.

SAMMANFATTNING AV MÖTET:

Förekomsten av fladdermöss i området och behov av vidare inventering

Kristina gör samma bedömning som Naturvärdesinventeringen, det är ytterst sannolikt att det finns fladdermöss i området. (Tillägg: Kjell Eklund som utfört naturvärdesinventeringen noterade jagande fladdermöss vid dammen i Norr Kivsta nattetid.)

Det finns inget incitament för att bekosta artinventering nu. Detaljplanen och utbyggnaden av området behöver ta hänsyn till att det finns fladdermöss i området oavsett arter.

Transportstråk, barriärer och typer av fladdermöss

Naturvärdesinventeringen identifierar två troliga transportstråk inom planområdet, dels längs med skogsbrynet i väster och dels längs med åkerholmsstråket och vidare längs läplanteringen söder om skolan. Det finns skogslevande arter av fladdermöss som är mycket ljuskänsliga och fladdermöss som lever mer bostadsnära och som inte är lika ljusskygga. De skogslevande arterna flyger förmodligen inne i skogen bort mot gruvan, som är en vinterkoloniplats. Brynmiljön i skogskanten är ett jätteviktigt födosöksstråk, snäppet viktigare än den gamla vägen längs med åkerholmarna, även om den också kan vara viktig. Förmodligen rör sig de bostadsnära fladdermössen längs med åkerholmsstråket och vidare upp i bostadsområdet där de letar föda.

Naturvärdesinventeringen nämner Norrby kyrka som en övervintringsplats för fladdermössen, men Kristina tror att det är osannolikt att de fladdermöss som bor i Norr Kivsta rör sig till Norrby kyrka. Mer troligt rör de sig mot gruvan eller annan bebyggelse. Kyrkan kan säkert användas som övervintringsplats och yngelplats, men de fladdermöss som bor i kyrkan födosöker sannolikt på andra platser än inom planområdet. Åkern och riksväg 56 utgör stora barriärer för de mer ljuskänsliga arterna. Det är viktigare att satsa på att koppla ihop stråket i mitten, längs med åkerholmarna, än att leda fladdermössen

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET, PLAN- OCH UTVECKLINGSENHETEN

bort mot kyrkan. Fladdermössen ska inte ledas mot en miljö där det inte finns bra förutsättningar för dem att ta sig vidare.

Stråket längs med skogsbrynet är det viktigaste och kommunen bör fundera hur detta stråk hänger samman genom skogarna och mot gruvan västerut, vilka barriärer som finns eller grönstråk som kan kopplas ihop norr och söder om planområdet.

Inom planområdet är det bättre att förstärka och förbättra befintliga stråk än att skapa nya. Befintliga stråk kan förstärkas genom tillägg av träd och buskar längs de delar som är öppna idag. Positivt är en variation av träd och buskar, gärna blomrika och med variation i höjd. Det är inte nödvändigt med en allé, som NVI föreslår.

Dagvatten

För dagvattenhanteringen i området är det positivt för fladdermössen om man jobbar med mycket öppna ytor. Det kan vara mindre ytor, diken m.m., behöver inte vara våtmarker. Ju större andel öppen vattenyta det är i planområdet (rörligt eller stillastående) desto mer gynnas fladdermössen. Lyft denna fråga vid kommande dagvattenutredning.

Belysning och bebyggelse nära fladdermusstråken

Det är möjligt att flytta ett brynet längre in i skogen, att omvandla en del av skogen till bryn. Det viktigaste är att hålla brynet mot skogen så mörkt och obelyst som möjligt, än stråket som går mer i halvöppen mark. Det får inte finnas ströljus eller riktat ljus som belyser brynet, utan en zon måste finnas mellan de närmaste ljuskällorna och brynet. Ströljus inifrån byggnaden är inte ett stort problem utan det är belysning som sitter utanpå byggnaderna som är det stora problemet.

Belysningar av GC-vägar i området behöver anpassas med varm belysning och nedåtriktad/låg belysning. Men det är inget bekymmer i sig att ha belysning längs med GC-vägar om man följer rekommendationerna.

Utbyggnad av stigar i skogen är i sig inte ett problem, stigar kan fungera som födosöksstråk, men belysning av dessa stigar är problematiskt för de skogslevande fladdermössen. Eventuell belysning längs med skogsstigar behöver vara närvarostyrd och ha en varm ljustemperatur. Belysning för trygghet får vägas mot fladdermössens behov. Vid anordnande av belysta stigar bör man undvika våta/blöta områden i skogen.

Förskolegården är delvis placerad in i skogsområdet och denna placering går säkert att lösa så att den stör fladdermössen så lite som möjligt. Det är viktigt att belysning på gården inte är på nattetid eller är riktad mot skogen.

Säkerställande av skydd/hänsyn till fladdermöss

Regleringar i plankarta

Länsstyrelsen vill att det blir tydligare i alla möjliga planer att olika strukturer är skyddade av artskyddsförordningen. För tydlighetens bör man kunna förtydliga att artskyddsförordningen i ett område som har viktiga värden "Inom det här området kan alla åtgärder beröras av artskyddsförordningen och det kan krävas dispens". Tydligast om det går att få med i plankartan också. Går det att lägga in mörka korridorer i plankartan där det inte får finnas belysning?

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET, PLAN- OCH UTVECKLINGSENHETEN

I vissa planer använder man Natur1- "Ex belysning får inte sättas upp i strid med artskyddsförordningen".

Fladdermusstrategi

Ett separat dokument vid sidan om (ex. fladdermusstrategi) som beskriver riktlinjer för utbyggnad av området är positivt. En sådan strategi kan Sala kommun ta fram och Länsstyrelsen granska. Om vi har en strategi kan LS skriva exempelvis att "följer man strategin behöver man ingen dispens från artskyddsförordningen".

I strategin kan beskrivningar av hur alla grönytor ska hanteras, skogen, åkerholmarna, gång- och cykelstråk.

Se exempel på hur man tagit hänsyn till arter i dessa planer:

- Fredriksdal, Gäddeholm (Västerås)
- Malmen 1, Gäddeholm (Västerås) - Salamander
- Hallstahammar

Beskrivning av en eventuell framtida inventering av fladdermöss

Ekolod är en metod för inventering

- Boplatser – Ska inventeras minst två gånger under året. Spela in vår och vinterkolonier.
- För att fånga vinterkolonierna - spela in tidigt i april när de börjar flyga eller på hösten, då samlas de i närheten av sina vinterkolonier. På hösten parar de sig. Viktigt ur förökningssynpunkt att parningsplatserna inte skadas.
- Sommarkolonierna behöver inventeras under juni-juli. Kristina ser att de fångat mer under augusti, kan ev. vara bättre att inventera lite senare under sommaren för att fånga de kolonierna.